

Wim Thus: 'Melkveehouders moeten weer leren omgaan met de marktcondities'

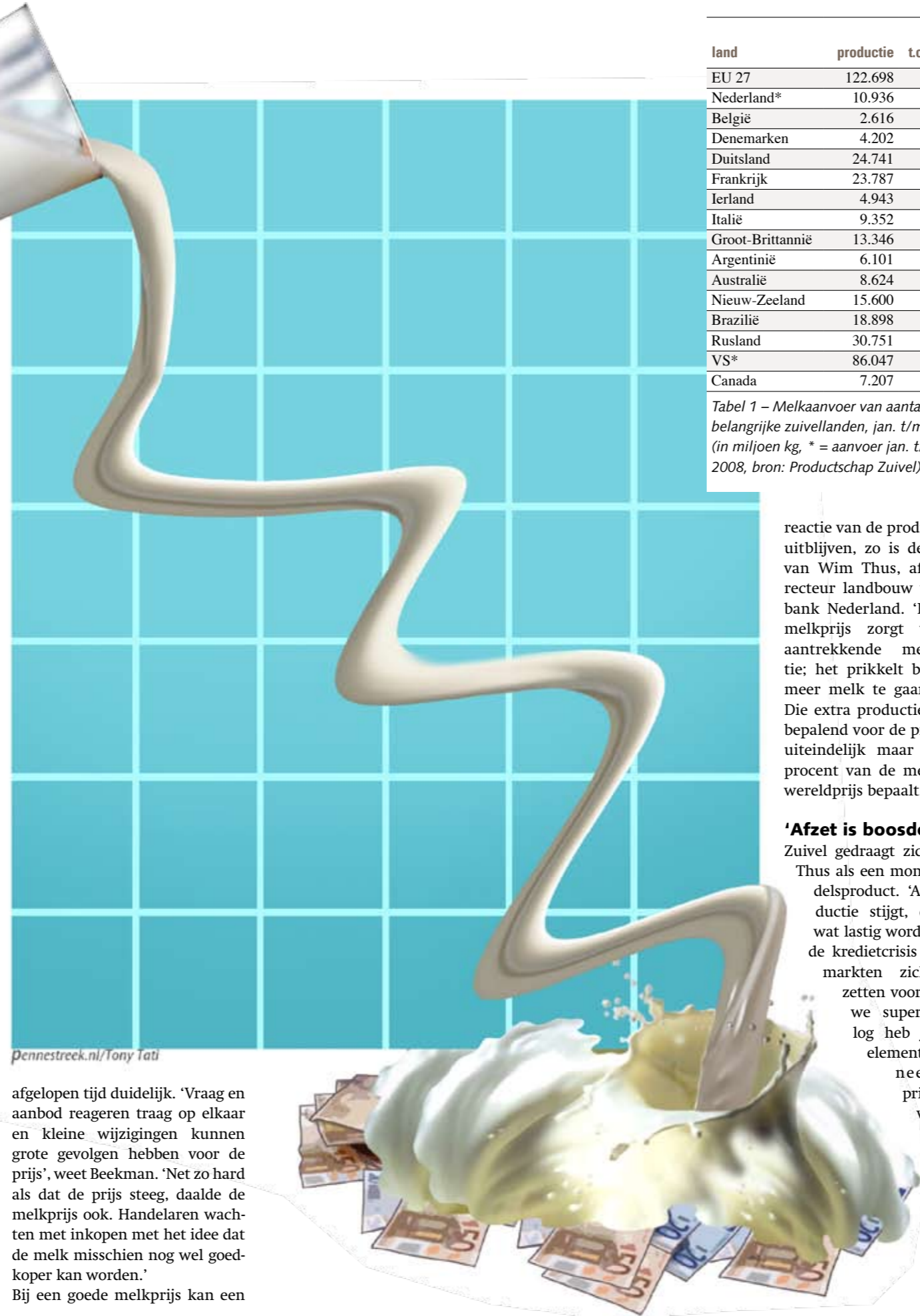
Wie bepaalt de prijs van melk?

Binnen een jaar is de melkprijs gehalveerd. Komt dat door het verruimen van het melkquotum of is de financiële crisis de oorzaak van de extreme prijsfluctuaties? De extra productie is niet de oorzaak, maar de moeizame afzet van zuivelproducten op de wereldmarkt, zo vertellen drie zuivelspecialisten.

tekst Jaap van der Knaap

In de tweede helft van 2007 bereikten de zuivelprijzen een extreem hoog niveau om vervolgens eind 2008 zelfs onder het interventieniveau te eindigen. De prijs van zuivel is in deze periode gehalveerd. Folkert Beekman, secretaris van het Productschap Zuivel, volgt de ontwikkelingen in de mondiale zuivelmarkt op de voet. 'Door het afbouwen van de steunmaatregelen vanuit Brussel hebben we wel voorzien dat de zuivelprijs meer zou gaan fluctueren, maar deze extremen hadden we niet voorzien. Op dit moment speelt naast die gebruikelijke schommeling ook de uitzonderlijke economische situatie wereldwijd die de melkprijs onder druk zet.' Beekman legt uit dat diverse fac-

toren verantwoordelijk zijn voor het ontstaan van een wereldwijd schommelende zuivelprijs. 'Vorig jaar zagen we dat een krapte op de zuivelmarkt en een extreme droogteperiode in een aantal belangrijke zuivellanden zorgden voor een goede vraag naar zuivel. In een dergelijke vraagmarkt speelt ook emotie een rol. Handelaren starten met de vroegtijdige inkoop van zuivel uit angst voor verdere prijsstijging. Als gevolg daarvan trekt de vraag verder aan en gaan prijzen juist extra omhoog. Dat gaat goed tot het moment dat een aantal kopers afhaken omdat ze de prijzen echt te hoog vinden en ze op zoek gaan naar alternatieven.' Dat de markt ook vervolgens de negatieve lijn kan inzetten, werd

Pennestreek.nl/Tony Tati

afgelopen tijd duidelijk. 'Vraag en aanbod reageren traag op elkaar en kleine wijzigingen kunnen grote gevolgen hebben voor de prijs', weet Beekman. 'Net zo hard als dat de prijs steeg, daalde de melkprijs ook. Handelaren wachten met inkopen met het idee dat de melk misschien nog wel goedkoper kan worden.' Bij een goede melkprijs kan een

land	productie	toename t.o.v. 2007 (%)
EU 27	122.698	+0,7
Nederland*	10.936	+1,8
België	2.616	-1,0
Denemarken	4.202	+1,5
Duitsland	24.741	-1,1
Frankrijk	23.787	+3,8
Ierland	4.943	-2,9
Italië	9.352	+0,9
Groot-Brittannië	13.346	-2,2
Argentinië	6.101	+6,1
Australië	8.624	+1,4
Nieuw-Zeeland	15.600	+3,0
Brazilië	18.898	+13,9
Rusland	30.751	+2,5
VS*	86.047	+2,2
Canada	7.207	+0,7

Tabel 1 – Melkaanvoer van aantal belangrijke zuivellanden, jan. t/m nov. 2008 (in miljoen kg, * = aanvoer jan. t/m dec. 2008, bron: Productschap Zuivel)

reactie van de producent niet uitblijven, zo is de ervaring van Wim Thus, afdelingsdirecteur landbouw van Rabobank Nederland. 'Een goede melkprijs zorgt voor een aantrekkelijke melkproductie; het prikkelt boeren om meer melk te gaan leveren. Die extra productie is medebepalend voor de prijs. Het is uiteindelijk maar een paar procent van de melk die de wereldprijs bepaalt.'

'Afzet is boosdoener'

Zuivel gedraagt zich volgens Thus als een mondiaal handelsproduct. 'Als de productie stijgt, de export wat lastig wordt vanwege de kredietcrisis en supermarkten zich schrap zetten voor een nieuwe supermarktoorlog heb je diverse elementen die een neergaande prijs van zuivel verster-

ken. Het is gewoon een optelsom. Een procent meer melk en een redelijk groeiseizoen in Oceanië zijn bepalend voor de wereldmarktprijs.' Ook Beekman geeft aan dat de uiteindelijke melkprijsbepaling een optelsom is van factoren, maar hij is er wel heel duidelijk over dat het momenteel niet de extra zuivelproductie is die de lage melkprijs veroorzaakt. 'De productie is niet de boosdoener, maar de afzet.' Veel veehouders wijzen het verruimen van het melkquotum in Europa aan als oorzaak van de lage melkprijs. Dat is onjuist, volgens Beekman. 'In de EU wordt nauwelijks meer melk geproduceerd', vertelt Beekman en hij toont de Europese melkproductiecijfers in tabel 1. 'Een veel grotere rol heeft de weggevallen koopkracht van belangrijke afzetmarkten zoals Rusland en een aantal Arabische landen. De schommelingen in de melkprijs waren voorspeld, maar de kredietcrisis geeft nu een extra zetje in negatieve richting.' Een kenmerk van voedingsproducten is dat ze weinig prijselasticiteit kennen, zo geeft Kees de Bont aan, landbouweconoom bij het Landbouweconomisch Instituut (LEI-Wageningen UR). 'De EU-landbouwpolitiek heeft er afgelopen 25 jaar voor gezorgd dat er nauwelijks prijschommelingen waren, maar die tijd is voorbij door de liberalisering van het beleid. Een kleine verandering van het aanbod of de vraag kan zorgen voor grote prijsverschillen.' De Bont heeft onderzocht wat de gevolgen van de kredietcrisis zijn voor de agrosector en hij heeft een goed bericht. 'De agrosector staat sterk, zeker ten opzichte van andere sectoren. De landbouw produceert voor primaire behoeften, er blijft vraag naar voedsel. De kans dat de markt inzakt zoals bij de auto-industrie is niet zo groot. De kredietcrisis zal de sector in het algemeen niet heel hard treffen. Maar dit

neemt niet weg dat de druk op de prijzen van bijvoorbeeld zuivelproducten door het tijdelijk wegvallen van een deel van de vraag toch ook in de landbouw een behoorlijk na-deel kan opleveren.'

Warme deken Brussel

Vooralsnog zit de sector wel met erg lage melkprijzen. Ondanks dat Thus geen voorspellingen durft te doen over de lengte van de periode met de magere melkprijs is hij wel optimistisch over de toekomst van de zuivelsector. 'We blijven uitgaan van een jaarlijkse toename van twee procent van de vraag. Dat klinkt als best veel, maar op bedrijfsniveau heb je twee procent er zo bij gemolken, daar hoeft je eigenlijk geen koe extra voor te houden.' Thus vindt dat melkveehouders beter moeten inspelen op de schommelende melkprijzen. 'Veehouders moeten weer leren omgaan met de marktcondities van vóór de superheffingperiode. Ze speelden toen heel bewust in op marktbevingen; bij een hogere melkprijs iets meer krachtvoer voor een hogere melkproductie, bij een lagere prijs zorgen voor een lage kostprijs. We voorspellen de komende jaren een uiteindelijke jaarmelkprijs die schommelt tussen 25 en 40 cent per kilo melk. Dat betekent dat er in een jaar dat je gemiddeld 25 cent ontvangt, inderdaad perioden zijn dat de prijs richting 20 cent gaat. Je moet dan zorgen dat je de liquiditeit op orde hebt, je kunt niet alles meer van de lopende rekening betalen. Daar moet je mee leren omgaan. Varkenshouders zijn dat al gewend, veehouders moeten dat leren. De zuivelsector zat 25 jaar lang onder de warme deken van Brussel, maar dat is voorbij. Het warme bedje langer in stand houden is op lange termijn geen goede zaak. De wereld wordt steeds meer een dorp en dat heeft ook gevolgen voor de zuivelsector.' l